

Ivo ŠLAUS*

IDENTITET

*Gospodine predsjedniče Crnogorske akademije,
gospodine predsjedniče Organizacionog odbora,
ekselencije, uvaženi učesnici, dragi prijatelji,*

Velika je čast i zadovoljstvo da Vam se obratim na ovoj Međunarodnoj konferenciji u ime Svjetske akademije umjetnosti i nauka (WAAS).

Nekoliko tekućih projekata WAAS blisko su vezani za identitet, naime *Ljudski kapital*, koji nastoji da obuhvati naše glavne aktivnosti i obezbijedi osnovu paradigmatički različitog konteksta – pristupa u čijem je središtu čovjek, kao i naši projekti *Individualnost* i *Granice racionalnosti*. Kao što je nedavno predstavljeno od strane ser Partha Dasgupta i njegovih saradnika¹, ljudski kapital je dominantan i najvažniji kapital. Izjava o stanju ljudskog razvoja iz 2004. godine konstatuje: „Ljudi su stvarno bogatstvo nacija”². Osnovni cilj razvoja je proširenje ljudske slobode i izbora tako da ljudi žive ispunjene i kreativne živote. Ovo mora biti korist za svakoga podjednako³. Ljudski kapital i društveni kapitali su neiscrpni izvori sa neograničenom moći društvenog ostvarenja i razvoja³. Društveni kapital u potpunosti oslobađa svoje snage samo onda kada je povezan i usaglašen sa težnjama i kapacitetima pojedinačnih građana da iznesu potencijal ljudskog kapitala. Pojedinaac – pionir je

* Akademik Ivo Šlaus, Svjetska akademija umjetnosti i nauka. Dag Hammarskjöld katedra za međunarodne odnose i diplomatiju

¹ Sir Partha Dasgupta et al, Inclusive Wealth Report, 2012.
www.ihdp.unu.edu/article/iwr

² The State of Human Development, Human Development Indicators, 2004, p. 127, UNDP.

³ Ivo Šlaus and Garry Jacobs, Human Capital and Sustainability, Sustainability 3(1) 97–154 (ISSN 2071–1050); Ivo Šlaus, Human Capital, its Self-augmenting Growth and Individuality, Eruditio, Vol 1 (1), ISSN 2227–9679, September 2012, pp 2–8.

krajnji ključ za evoluciju društvenog kapitala i oslobađanje te snage za ljudski razvoj. Resursi su stvari koje posjeduju potencijal da uvećaju društvenu produktivnost i ljudsko blagostanje. U tom smislu, skoro sve je resurs, uključujući stajsko đubrivo za đubrenje, infektivne bakterije i zmijski otrov za pravljenje vakcina, reciklirani papir i plastiku. Ljudska bića stvaraju resurse. Tako, gvozdeno doba je ostvareno kroz istrajne aktivnosti mnogih generacija koje su ulagale napore u prilično neobećavajuću rudu gvožđa. Rudar u rudnicima srebra mrzio je beskorisni materijal i zvao ga Uranov oksid – da bi kasnije bilo otkriveno da sadrži uranijum postavši tada veoma vrijedan. Silikon je u početku cijenjen kao komponenta opeke i tek nekoliko stotina godina kasnije kao poluprovodnik za računarske čipove. Ulje, koje je svojevremeno gorjelo u lampama i na bakljama, sada je pretvoreno u odjeću, medicinske aparate i lijekove koji spasavaju živote. Ipak, ljudski i društveni kapital – naročito povjerenje – bili su i nastavljaju da bivaju potisnuti, ugroženi i uništavani. Ljudski kapital se razvija i uvećava ne samo na osnovu materijalnih uslova, nego zahtijeva čak i više poštovanje ljudskog dostojanstva, individualnosti i identiteta koji vode slobodnom, aktivnom i društveno angažovanom biću.

Šta je moj identitet? Dok je fizički svijet utvrđen putem samo šest brojeva⁴, naš društveni svijet uključuje barem pet različitih kategorija identiteta:

1) 7 biliona ljudskih bića, cifra koja će skoro narasti do 9 biliona, a potom kroz vijek ili dva opasti na 2–3 biliona – ovo je označeno kao demografska tranzicija i, kao i mnoge druge karakteristike našeg savremenog svijeta, generisano je naukom. Treba istaći da se postojeća demografska tranzicija desila u prilično kratkom periodu: oko 50–100 godina. Svako ljudsko biće je jedinstveno.

2) Oko 5 do 10 hiljada različitih kultura. Ovo je presudna komponenta našeg svijeta, imajući u vidu da – isto kao što je biološki diverzitet suštinski važan za našu egzistenciju i razvoj – tako je i sa kulturnom raznovrsnošću. Naravno, kulture nijesu rigidne, kulture se prožimaju, razdvajaju i mijenjaju.

3) Oko 200 suverenih država. Suverene države su osnova političke moći. Svaka osoba je, tipično, građanin određene suverene države. U nekim slučajevima ona je građanin više suverenih zemalja. Broj suverenih država se mijenjao tokom istorije i mijenjaće se i dalje u budućnosti na razne načine, npr. putem raznih stepena integracije u EU i kroz tendenciju da kulture teže da budu izražene kao suverene države. Suverene države su osnova mnogih regionalnih (npr. EU, ASEAN, NAFTA, itd.), i asocijacija i međunarodnih or-

⁴ Martin Rees, *Just Six Numbers*, Basic Books – The deep forces that shape the Universe, 2000 A Member of the Perseus Books Books (first published in 1999)

ganizacija, prije svih UN i organizacija iz porodice UN-a: IAEA, UNESCO, UNDP, WHO, FAO, UNICEF i najstarije ILO. Suverene države su takođe i osnova za formiranje mnogih međuvladinih organizacija (IGO). Međuvladin panel o klimatskoj promjeni (IPCC) i CTBTO – Pripremne komisije za organizaciju sveobuhvatne zabrane sporazuma o nuklearnim probama – primjeri su IGO-a.

4) Brojne – nekoliko hiljada – međunarodne/globalne organizacije i međunarodna udruženja organizacija, uključujući asocijacije nacionalnih akademija, npr. Međuakademijski panel (IAP), ICSU – asocijacija svih međunarodnih naučnih unija: fizike, hemije itd., zatim transnacionalne kompanije, međunarodne biznis asocijacije.

5) Globalni, međusobno povezani, uzajamno zavisni i brzo mijenjajući svijet.

Identitet ne može prosto biti vezan ni za pojedinu kulturu ni za suverenu državu, a još manje za profesiju ili zaposlenje osobe, iako svaka od ovih karakteristika oblikuje naš identitet, kao i naše stanište: urbano ili ruralno. Obrazovanje je ukorijenjeno u kulturi i ono modifikuje svaku kulturu, a mijenja i oblikuje i naš identitet.

Ova konferencija je naročito značajna danas, iz razloga što – u ovo vrijeme kada svaki od ranije pomenutih pet brojeva prolaze kroz značajne promjene – ima za cilj da tematizuje pitanje identiteta.